

Костів Олександр,
аспірант НДІ приватного права і підприємництва
імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України
<https://orcid.org/0000-0002-0196-5424>

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ КОЛЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Інститут колективного управління в Україні сьогодні проходить важливий етап становлення та розвитку. Створення і забезпечення цивілізованих механізмів, що сприяли б отриманню справедливої винагороди суб'єктами авторського права та суміжних прав, свідчить про визнання суспільством результатів інтелектуальної праці. Значимість даних завдань також посилює європейський напрямок розвитку нашої держави. Варто зазначити, що законодавство України у сфері охорони інтелектуальної власності загалом відповідає світовим стандартам, проте залишаються окремі питання, що потребують вдосконалення, зокрема щодо функціонування організацій колективного управління в Україні.

На сьогодні в діяльності даних організацій в Україні спостерігаються як позитивні аспекти, що підтверджуються зростанням суми винагороди, зібраної за використання об'єктів авторських та суміжних прав, так і негативні, що насамперед відображаються у недосконалому нормативному регулюванні, а також у відсутності належного механізму функціонування організацій колективного управління в Україні.

Автор ставив перед собою мету - дослідити проблемні питання функціонування сучасної системи колективного управління майновими правами суб'єктів авторського та суміжних прав в Україні, сформулювати перспективну модель цієї системи на основі аналізу зарубіжного досвіду в даній сфері. У статті вказується, що потребують належної уваги та дослідження питання правового визначення організаційно-правової форми та механізму забезпечення прозорості функціонування організацій колективного управління в Україні.

Ключові слова: інтелектуальна власність, колективне управління, захист прав суб'єктів авторського та суміжних прав, функціонування організацій колективного управління.

Kostiv O. PROBLEMATIC ASPECTS OF FUNCTIONING OF COLLECTIVE MANAGEMENT ORGANIZATIONS IN UKRAINE

Today the system of collective management norms in Ukraine is going through an important stage of formation and development. The creation and provision of civilized mechanisms that would facilitate the receipt of fair remuneration to the subjects of copyright and related rights, testifies to the recognition by society of the results of intellectual work. The importance of these tasks also strengthens the European direction of Ukraine's development.

It should be noted that the legislation of Ukraine in the field of intellectual property protection generally meets international standards, but there are some issues that need to be improved, in particular regarding the functioning of collective management organizations in Ukraine.

Today in the activities of these organizations in Ukraine there are positive aspects, which are confirmed by the increase in the amount of remuneration collected for the use of copyright and related rights, and negative aspects, which are primarily reflected in imperfect regulations, as well as the lack of mechanism for collective management organizations in Ukraine.

Collective management is the most effective way to ensure the rights and legitimate interests of authors and related rights in cases where the latter deal with many users. In addition, collective management is an effective way to facilitate the public distribution of works when the user is also dealing with many rights holders.

The purpose of the article is to study the problematic issues of the modern system of collective management of property rights of copyright and related rights subjects in Ukraine, the formulation of a perspective model of this system based on the analysis of foreign experience in this field.

It is indicated that the issues of legal definition of organizational and legal form and mechanism for ensuring the transparency of the functioning of collective management organizations in Ukraine need due attention and research.

Key words: intellectual property, collective management, protection of rights of copyright and related rights subjects, functioning of collective management organizations.

Постановка проблеми. Колективне управління – це найбільш ефективний спосіб забезпечення прав та законних інтересів авторів та суб'єктів суміжних прав у тих випадках, коли останні мають справу із багатьма користувачами. Окрім того, колективне управління є ефективним способом щодо полегшення публічного розповсюдження творів у тому випадку, коли користувач також має справу із багатьма правоволодільцями.

Як свідчить зарубіжний досвід, здійснюється колективне управління у наступних випадках:

- при реалізації прав щодо публічного виконання і публічного сповіщення музичних творів, а також прав щодо відтворення музичних творів;
- при здійсненні прав щодо публічного виконання драматичних та музично-драматичних творів;
- при реалізації права наслідування щодо творів образотворчого мистецтва;
- при здійсненні права на введення і виведення із комп'ютерної системи;
- також права на відтворення літературних та графічних творів репрографічним способом тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, дослідженням питань, що стосуються колективного управління правами, займалися зарубіжні та вітчизняні науковці, зокрема К. Забродська, О.В. Ієвіня, Е. П. Ракічіолі, А. П. Сергеев, Т. В. Федосенко, В. А. Хохлов на ін. Правове становище 2020. Випуск 8. Спецвипуск

організацій колективного управління вивчалось у працях С.В. Бондаренка, Ю.М.Капіці, М.О.Кривенка, Л.Р.Щерби, О.С. Яворської, І. Є. Якубівського та інших.

Однак, окремі питання організаційно-правової форми даних організацій, забезпечення їх функціонування, а також правові підстави взаємовідносин суб'єктів авторського права та суміжних прав і організацій колективного управління досі залишаються невирішеними. Що зумовлює актуальність теми даного дослідження та необхідність її детального вивчення.

Метою статті є дослідження проблемних питань функціонування сучасної системи колективного управління майновими правами суб'єктів авторського та суміжних прав в Україні, формулювання перспективної моделі цієї системи на основі аналізу зарубіжного досвіду в даній сфері. Зокрема, потребують дослідження питання правового визначення організаційно-правової форми та механізм забезпечення прозорості функціонування організацій колективного управління в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як вважає С.В.Бондаренко, історія охорони авторського права бере свій початок, з винайденням друкування. «Перший відомий нормативний акт у сфері охорони авторського права стосувався літературних творів, а перша міжнародна конвенція, яка стосувалася захисту авторських прав, прийнята в інтересах книговидавців. Видавці, книготорговці об'єднувалися в гільдії, зберігали монополії на книгодрукування і книготоргівлю, і від них залежали інтереси авторів» [1, с. 26].

Найперші організації колективного управління правами створювалися за ініціативи самих авторів. Передбачалось створення мережі агентів, які забезпечували б виконання даних функцій, які з часом вдосконалювалися і стали основою для організацій колективного управління майновими правами.

Зокрема, такі організації колективного управління відіграють важливу роль, допомагаючи авторам пісень та композиторам, в ліцензуванні й отриманні винагороди за публічне виконання їх музики. Адже необхідність захисту прав авторів, збору та виплати авторської винагороди, широке використання творів ускладнює контроль автора за даними процесами, та зумовлює створення структур, які забезпечували б ефективне управління їх майновими правами.

Вважається, що поштовхом до створення розвиненої системи з колективного управління авторськими правами став судовий позов в 1847 році проти кафе «Амбасадор», що знаходилось у Парижі, де виконувалася музика. Ініціаторами даного судового позову були композитори Поль Енріонта Віктор Паризо та автор тексту Ернест Бурже, які вважали несправедливим те, що вони повинні сплачувати за їжу і місця в кафе в той час, коли їм ніхто не сплачував за публічне використання оркестром створених ними творів. Вони прийняли рішення, що не будуть розплачуватись за їжу доти, поки не заплатять за використання музичних творів їм. Автори виграли дану справу в суді та власник кафе зобов'язаний був виплатити значну авторську винагороду [2].

Судове рішення у даній справі сприяло захисту прав композиторів та авторів текстів. Проте, стало зрозумілим, що самостійно останні не зможуть відстежувати публічне використання творів та реалізувати свої права. Це призвело до того, що у 1850 році було створено Центральне агентство щодо захисту прав авторів й композиторів, а 28 лютого 1859 року воно реорганізувалось в Товариство авторів, композиторів та музичних видавництв (SACEM), що сьогодні є однією із найбільших і авторитетніших організацій колективного управління майновими правами авторів [2].

Варто зазначити, що в червні 1925 р. делегати із 18 товариств, представників різних країн світу, взяли участь у Міжнародній конференції товариств авторів та композиторів (CISAC). Це найстаріша неурядова міжнародна організація, що представляє інтереси авторів, цим самим здійснюючи значний вплив як на політику окремих держав, так і на розвиток міжнародної системи охорони авторського права загалом. Кількість товариств у CISAC постійно збільшується, і сьогодні становить близько 200 товариств із-понад 100 країн світу [3]. Протягом XIX – XX ст.ст. подібні організації з управління правами щодо публічного виконання творів були створені майже у всіх країнах світу.

Між даними організаціями розвивалось співробітництво, і це викликало необхідність створення міжнародного органу щодо координації дій задля підвищення ефективності охорони прав авторів. Дане питання було розглянуто ВОІВ, що провела його наукове дослідження, а також узагальнила практику створення та діяльності таких організацій. У результаті досліджень були видані рекомендації з питань створення та діяльності організацій з колективного управління «Колективне управління авторським правом і суміжними правами» (1990 р., ВОІВ). Вимоги щодо організацій колективного управління включалися і до національних нормативно-правових актів. Основні вимоги щодо таких організацій, рекомендовані ВОІВ, це ефективна діяльність системи колективного управління авторськими правами, а також її відповідність до міжнародних стандартів в галузі охорони авторського, що має забезпечити мінімальний рівень правової охорони і принцип національного режиму, що були передбачені Бернською конвенцією «Про охорону літературних і художніх творів» [4].

Основа системи управління складає надання право володільцями відповідних повноважень організаціям колективного управління щодо управління їх правами, зокрема, це:

- відстеження щодо використання творів;
- надання ліцензій щодо використання їх творів;
- ведення переговорів щодо використання творів, за визначену винагороду;
- збір авторської винагороди, а також її розподіл та виплата тощо.

З проголошенням України, як незалежної правової держави, в різних сферах діяльності почали створюватися відповідні державні структури управління. Так, Постановою Кабінету Міністрів від 25 квітня 1992 року № 154 було створено Державне агентство України з авторських і суміжних прав при Кабінеті Міністрів України (ДААСП України) як орган державного управління, який проводив політику в сфері авторського права.

Згідно ст. 45 Закону України «Про авторське право і суміжні права» «суб'єкти авторського права та суміжних прав можуть управляти майновими правами: 1) особисто; 2) через свого повіреного; 3) через організацію колективного управління (далі – ОКУ)» [5].

У ст. 1 Закону «Про авторське право і суміжні права», ОКУ визначена як «організація, яка на колективній основі управляє майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав та не має на меті отримання прибутку» [5]. Дані організації колективного управління створюються суб'єктами авторського чи суміжних прав є юридичними особами. ОКУ можуть управляти або визначеними категоріями майнових прав чи різними майновими правами. Вони діють в інтересах суб'єктів авторського і (або) суміжних прав чи в інтересах різних категорій даних суб'єктів.

Слід відмітити, що Закон не визначає організаційно-правову форму ОКУ. Відповідно до ч. 2 ст. 48 Закону України «Про авторське право і суміжні права» дані організації не можуть займатися комерційною діяльністю.

Таким чином, ОКУ – це, насамперед, некомерційна організація, її засновниками виступають суб'єкти авторського права і суміжних прав. У Постанові Пленуму ВГС України від 17 жовтня 2012 року «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності» [6] зазначено, що ОКУ не належать до громадських чи державних організацій.

Директива Європейського парламенту і Ради 2014/16/ЄС від 26 лютого 2014 р. про колективне управління авторськими і суміжними правами та мультимедійне ліцензування музичних творів, що використовуються онлайн на внутрішньому ринку, розмежовує організації колективного управління та незалежні організації управління. Організації колективного управління – «це будь-яка організація, яка уповноважена на підставі закону, договору уступки, ліцензії або будь-якої домовленості на управління авторськими або суміжними правами в інтересах більш ніж одного правоволодільця, єдиною і основною метою діяльності якої не є отримання прибутку правоволодільцями, і яка відповідає одному або двом наступним критеріям: належить своїм членам або контролюється ними; створена без мети отримання прибутку» (ст. 3 Директиви) [7].

Бурхливий розвиток процесу утворення організацій колективного управління в Україні припав на минуле десятиріччя. На сьогодні їх нараховується сімнадцять штук [7]. Найбільшими серед них є «Український музичний альянс» («УМА») та «Українське агентство з авторських та суміжних прав» (ДП УААСП) [8], останнє з яких зараз перебуває на стадії ліквідації. Зокрема, УМА створено у вересні 2001 р., а з 2003 р. здійснює колективне управління правами виконавців і виробників фонограм (відеограм). УМА є єдиною організацією в Україні, яка уповноважена IFPI присвоювати реєстранту ISRC-код на території України [9].

Функції ОКУ визначено у ст. 49 Закону «Про авторське право і суміжні права», зокрема організації:

«– погоджують з особами, що використовують об'єкти авторського права та (або) суміжних прав, розмір винагороди під час укладання договору;

– укладають договори про використання прав, переданих в управління;

– збирають, розподіляють і виплачують зібрану винагороду за використання об'єктів авторського права і (або) суміжних прав відповідним суб'єктам;

– вчиняють інші дії, передбачені чинним законодавством, необхідні для захисту прав, управління якими здійснюється, в тому числі звертаються до суду за захистом прав суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав відповідно до статутних повноважень та їх доручення» [5].

Згідно Закон України «Про ефективне управління майновими правами правласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав» від 15 травня 2018 року № 2415-VIII: «Організація колективного управління є неприбутковою організацією, утворюється в організаційно-правовій формі громадського об'єднання (громадська організація або громадська спілка) зі статусом юридичної особи, єдиним видом діяльності якої є виконання завдань і функцій, визначених статтею 12 цього Закону» [10]. Отже, даний Закон уперше визначив на законодавчому рівні організаційно-правову форму ОКУ, принципи діяльності, основні функції та сфери управління правами. Зокрема у ч. 6 ст. 12 Закону визначаються випадки обов'язкового колективного управління об'єктами авторського права та (або) суміжних прав у таких сферах:

«1) право слідування щодо творів образотворчого мистецтва;

2) репрографічне відтворення творів та їх частин (уривків);

3) відтворення в домашніх умовах і в особистих цілях творів, виконань, зафіксованих у фонограмах, відеограмах, їх примірниках, а також аудіовізуальних творів та їх примірників;

4) кабельна ретрансляція об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, крім прав організацій мовлення щодо їхніх власних програм (передач) мовлення.

Перелік сфер колективного управління, за якими здійснюється обов'язкове колективне управління, визначений цією частиною, є вичерпним» [10].

Окрім того, ОКУ з метою виконання законних функцій має право створювати бази даних, які містять відомості щодо об'єктів авторського або суміжних прав, та про їх авторів або інших суб'єктів авторського права. Крім того, ОКУ можуть управляти майновими правами суб'єктів, які не передали їм повноваження на управління своїми майновими правами. Відповідно до Постанови Пленуму ВГС України, «надавши організаціям колективного управління можливість дозволяти використання об'єктів авторського права, які хоча й не перебувають в їх управлінні, але не вилучені з нього в установленому порядку, законодавець урахував специфіку діяльності суб'єктів господарювання, які здійснюють постійне використання великої кількості різноманітних об'єктів авторського права, завчасне визначення переліку яких (із встановленням правовласників та одержанням необхідного дозволу від кожного з них) є надмірно складним або взагалі неможливим (телерадіоорганізації; особи, що здійснюють ретрансляцію телерадіопрограм; власники закладів, де відбувається публічне виконання творів тощо)» (п. 49-1 Постанови) [6].

Отже, такий підхід забезпечує дотримання прав авторів або інших суб'єктів авторського права і щодо дозволу на використання їх творів, і щодо отримання винагороди, а також дозволяє суб'єктам господарювання використовувати велику кількість творів без порушень майнових прав авторів, уклавши при цьому відповідний договір лише з однією з ОКУ.

Висновки. Як бачимо, першою ОКУ було Товариство авторів, композиторів та музичних видавництв (SACEM), що сьогодні є однією з найбільших організацій управління правами авторів. Кількість ОКУ майновими правами за останні роки значно збільшилась. Найбільшими серед ОКУ в Україні є «Український музичний альянс» («УМА») та «Українське агентство з авторських та суміжних прав» (ДП УААСП).

Підтримуємо позицію науковців [11] щодо створення Всеукраїнської організації колективного управління авторськими та суміжними правами, яка мала б різні підрозділи, та єдине централізоване управління. Необхідним також є створення інформаційного порталу, де містилась б інформація стосовно звітів про діяльність ОКУ (щодо сум зібраної та виплаченої винагороди авторам, судових розглядів тощо), а також інформація про порядок роботи організації, її підрозділів й регіональних відділень, про її функції та повноваження, також потрібно, щоб зазначалось, які нормативно-правові акти визначають діяльність ОКУ. Важливо також створити єдину базу об'єктів авторського права чи суміжних прав, майнові права щодо яких були передані для управління даній організації; доступ до договорів щодо співпраці ОКУ і авторів, ОКУ із користувачами; порядок визначення розміру винагороди за використання об'єктів авторського чи суміжних прав тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Бондаренко С.В. Авторське право та суміжні права. Київ: Ін-тінтел. власн. і права, 2008. 288 с.
2. Кривенко М.О. Історія виникнення організацій з управління майновими правами авторів. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/8260/Chasopys%202009-213.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Яворська О. Управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. №7. URL: <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/07/5.pdf>.
4. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів: Паризький Акт від 24 липня 1971 року. Приєднання від 31.05.1995, підстава 189/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text
5. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 № 3792-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
6. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності: Постанова Пленуму ВГС України від 17.10.2012 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12#Text>
7. Офіційний веб-портал Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2e29db4f-7ddf-49bc-bc06-608a149d0d69&title=KolektivneUpravlinniaUSferiAvtorskogoPravaISumizhnikhPrav>.
8. Державне підприємство «Українське агентство з авторських та суміжних прав». URL: <http://i-pro.kiev.ua/content/ukrayinske-agentstvo-z-avtorskikh-ta-sumizhnikh-prav>.
9. Український музичний альянс. URL: <http://uma.in.ua/page/main.html>.
10. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав: Закон України від 15 травня 2018 року № 2415-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>
11. Верес І.Я. Організація колективного управління майновими авторськими та (або) суміжними правами. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chkup_2015_4_50.pdf.

REFERENCES:

1. Bondarenko, S.V. (2008). *Avtorske pravo ta sumizhni prava*. [Copyright and related rights]. Kyiv: In-t intel. vlasn. i prava [in Ukrainian].
2. Kryvenko, M.O. *Istoriia vynyknennia orhanizatsii z upravlinnia mainovymy pravamy avtoriv*. [History of the organization of property rights management of authors]. Retrieved from: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/8260/Chasopys%202009-213.pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].

3. Iavorskal, O. (2016). Upravlinnia mainovymy pravamy subiektiv avtorskoho prava i sumizhnykh prav. [Management of property rights of subjects of copyright and related rights]. *Pidpriumystvo, gospodarstvo i pravo*, 7. Retrieved from: <http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/07/5.pdf> [in Ukrainian].
4. Bernska konventsiiia pro okhoronu literaturnykh i khudozhnykh tvoriv: Paryzkyi Akt vid 24 lypnia 1971 roku. (1971). [Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy Pro avtorske pravo i sumizhni prava № 3792-XII. [On copyright and related rights: Law of Ukraine of 23.12.1993 № 3792-XII]. (1993, December 23). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> [in Ukrainian].
6. Postanova Plenumu VHS Ukrainy Pro deiaki pytannia praktyky vyryshennia sporiv, poviazanykhi z zakhystom prav intelektualnoi vlasnosti. [On some issues of dispute resolution practice related to the protection of intellectual property rights: Resolution of the Plenum of the HCV]. (2012). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012600-12#Text> [in Ukrainian].
7. Ofitsiyni web-portal Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho gospodarstva Ukrainy. [Official web portal of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine]. Retrieved from: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2e29db4f-7ddf-49bc-bc06-608a149d0d69&title=KolektivneUpravlinniaUSferiAvtorskogoPravaISumizhnykhPrav> [in Ukrainian].
8. Derzhavne pidpriemstvo «Ukrainske ahentstvo z avtorskykh ta sumizhnykh prav». [State Enterprise "Ukrainian Agency for Copyright and Related Rights"]. Retrieved from: <http://i-pro.kiev.ua/content/ukrayinske-agentstvo-z-avtorskykh-ta-sumizhnykh-prav> [in Ukrainian].
9. Ukrainskyi muzychnyi alians. [Ukrainian Music Alliance]. Retrieved from: <http://uma.in.ua/page/main.html> [in Ukrainian].
10. Zakon Ukrainy Pro efektyvne upravlinnia mainovymy pravamy pravovlasnykiv u sferi avtorskoho prava i (abo) sumizhnykh prav № 2415-VIII. [Law of Ukraine On effective management of property rights of copyright holders in the field of copyright and (or) related rights]. (2018, May 15). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text> [in Ukrainian].
11. Veres, I. (2015). Orhanizatsiia kolektyvnoho upravlinnia mainovymy avtorskymy ta (abo) sumizhnykhy pravamy. [Organization of collective management of property copyrights and (or) related rights]. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Chkup_2015_4_50.pdf [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 24.10.2020

УДК 347.45/.47: 342.951:351.82

Шутяк Дмитро Сергійович,
головний державний інспектор
відділу дистанційного супроводження спецпідготовки
департаменту спеціалізованої підготовки та кінологічного забезпечення
Держмитслужби

ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ПРИРОДА МИТНИХ БРОКЕРСЬКИХ ПОСЛУГ

В статті досліджують особливості цивільно-правової природи митних брокерських послуг. Визначено особливості митних послуг через призму їх широко і вузького змісту, де вузький сенс досліджуваного поняття має містити власне специфіку митної послуги як договірних відносин, що виникають між митними посередниками та учасниками власниками (володільцями) товару, що перетинає кордон.

Зроблено висновок, що діяльність митних брокерів спрощує діяльність учасників такої діяльності шляхом вирішення таких важливих питань, як класифікація товарів, здійснення операцій з товарами, що підпадають під заборони та/або обмеження.

У статті на підставі аналізу поняття митного брокера, умов включення в реєстр і видових специфікацій його діяльності визначено основні статутні права і обов'язки митного брокера. Такі права та обов'язки обумовлені його основним призначенням здійснювати від імені та за дорученням декларанта або інших заінтересованих осіб (власників чи володільців товару) митні операції і зумовлює його посередницьке положення між декларантом або іншою заінтересованою особою, з одного боку, і митними органами, з іншого.

Автором встановлено, що оскільки відносини митного брокера з декларантом або іншою заінтересованою особою будуються на договірній підставі, саме завдяки договірним засадам, як певному юридичному факту, митний брокер стає суб'єктом конкретних митних правовідносин.

У митній справі часто використовуються такі договори, як: договір комісії, договір доручення, агентський договір і багато інших. Таким чином, у митних правовідносинах зберігаються ті ж правові статуси сторін, що і в цивільних правовідносинах, лише сторонами виступають митний посередник і інша заінтересована особа.